

A. Peleman OSB. *Der Benediktiner Simpert Schwarzhueber (1727—1795) Professor in Salzburg als Moraltheologe*. Regensburg 1961, 8° s. 200.

Inną pozycją, ze wspomnianej wyżej serii studiów z historii katolickiej teologii moralnej, wydaną wprawdzie o wiele wcześniej, ale także godną odnotowania na tym miejscu, jest praca benedyktyna niemieckiego poświęcona Simpertowi Schwarzhueberowi. Był on teologiem moralistą ciekawym chociażby z tego względu, że reprezentuje poglądy z zakresu nie wyjaśnionych jeszcze dotąd problemów teologii moralnej wieku Oświecenia.

Pracę swą Autor podzielił na dwie części, z których za główną uważa część drugą.

Po omówieniu w pierwszej części problemu Schwarzhuebera, prezentuje jego życie i osobowość, a także pisma teologiczne i filozoficzne, homiletyczne oraz historyczne.

W drugiej części natomiast ukazuje Schwarzhuebera jako teologa moralistę, na kanwie stanu badań nad teologią moralną wieku oświecenia, poruszając zagadnienie źródeł jego teologii. Za wzór dzieł Schwarzhuebera uważa dzie-

ło G. Lessa *Christliche Moral*. W tym kontekście także zastanawia się nad wpływem teologii moralnej oraz śledzi proces wzorowania się na dziełach Lessa także innych teologów tegoż okresu, jak np. J. Danzera czy I. von Fabiani.

W rozdz. II drugiej części Peleman omawia zasadnicze podstawy teologii moralnej Schwarzhuebera, a więc pojęcie szczęścia u omawianego teologa oraz u wspomnianego Lessa i jego naśladowców. W dalszych punktach natomiast prezentuje zasady poznania i strukturę teologii moralnej według Schwarzhuebera.

Rozdział III poświęcony jest omówieniu zawartości teologii moralnej ogólnej Schwarzhuebera, w tym psychologii działania, prawa, cnót i odpowiedzialności za czyn, wykazując w tym względzie daleko sięgającą zależność stanowiska Schwarzhuebera od poglądów etycznych Oświecenia.

Teologia moralna szczegółowa oparta jest na koncepcji cnotliwych usposobień,

które kształtują postawę człowieka wobec Boga przez wiarę, nadzieję i miłość, wobec siebie samego przez miłość siebie, pokorę i troskę o swoje sprawy, oraz cnotliwe usposobienie wobec bliźniego. Ta partia pracy jest szczególnie interesująca na tle współczesnych nam prób wykorzystania w teologii moralnej ustaleń psychologii na temat postaw. Szczególnie interesujące jest rozróżnienie przez Schwarzhuebera usposobienia moralnego człowieka od ujawnienia tegoż usposobienia w zewnętrznym wypełnianiu obowiązków nakazanych wobec Boga, siebie i innych. Cenne są jego uwagi i spostrzeżenia o wartości pracy już wówczas podane, sądzić należy, że nie bez związku z rozwojem problematyki społecznej i ekonomiki bardziej nowożytnej oraz uwzględnieniem problemu etycznego obowiązków w społeczności małżeńskiej i wobec ojczyzny.

Całość wywodów kończy partia dzieła poświęcona nauce o środkach wzrastania w cnotach, a więc swoistego rodzaju ascetyka.

Dzieło zostało zaopatrzone w odpowiednie streszczenia całości oraz indeksy osobowy i rzeczowy.

Omawiana praca jest ciekawym i udanym przyczynkiem z zakresu historii teologii katolickiej. Jest ona monografią teologa-moralisty żyjącego w schyłkowym okresie teologii moralnej scholastycznej, usiłującego nawiązać kontakt z nowoczesną myślą filozoficzno-moralną, choć w sposób jeszcze bardzo nieśmiały, przez wprowadzenie nowego układu formalnego i nowej problematyki. Jako taka praca ta może stanowić wzór godny naśladowania przy przygotowywaniu tego rodzaju monografii.

Z tych głównie racji, nie pomijając sumienności badań, jasnego stylu wywodów, przekonującej argumentacji, omawiane dzieło Pelemana zasługuje ze wszechmiar na to, by znalazło się w ręku każdego badacza przeszłości katolickiej teologii moralnej.

ks. Franciszek Greniuk